

YAŞLI SORUNLARI ARAŞTIRMA DERGİSİ (YSAD)
Elderly Issues Research Journal (EIRJ)
18(1), 25-33, (2025)
ISSN 1308-5816
http://dergipark.gov.tr/yasad
DOI: 10.46414/yasad.1703288

ARAŞTIRMA MAKALE

Hemşirelerin Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Görüşleri: Fenomenolojik Çalışma

Gamze YEĞİN^{a1} & Songül KARADAĞ^b

^aÇukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Adana / Türkiye

ORCID ID: [0009-0004-2891-5058](https://orcid.org/0009-0004-2891-5058)

^bÇukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıkları Hemşireliği AD, Adana / Türkiye ORCID ID: [0000-0003-0604-8008](https://orcid.org/0000-0003-0604-8008)

ÖZET

Bu araştırma; hemşirelerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla planlanmıştır. planlanmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan fenomenolojik desen kullanılmıştır. Çalışmanın örneklemini 8 hemşire oluşturmuş ve odak grup görüşmesi yapılmıştır. Araştırmada örneklem seçim kriterlerine gidilmemiş olup çalışmaya katılmayı kabul eden ve çalışmanın yapıldığı tarihler arasında izinli, raporlu olmayan hemşireler araştırmaya dahil edilmiştir. Görüşmeler katılımcıların izinleri dâhilinde ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmış ve yazılı olarak kaydedilmiştir. Odak grup görüşmesi ortalama 60 dk uzunluğundadır. Verilerin toplanmasında, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Hemşire tanıtım formu hemşirelerin yaş, cinsiyet, medeni durumu, eğitim durumu, gelir durumu, çalışma yılı, çalışılan birim, çalışma şekli ve çalışma süresine ilişkin bilgileri içermektedir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda hemşirelere yedi adet açık uçlu görüşme sorusu yöneltilmiş, veri analizinde, tematik analiz kullanılmıştır. Araştırmaya 8 hemşire katılmıştır. Katılan hemşirelerin 8'i de kadındır. Hemşirelerin yaşları 23-36 arasında olup çalışma süreleri 2-10 yıl arasında değişmektedir. Çalışmada elde edilen bulgular "Yaşlılık Algıları", "Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Düşünceler" ve "Yaşlı Hastalara Yönelik Bakım Algıları" olmak üzere üç ana tema altında gruplandırılmıştır. Bulgular kısmında doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Çalışma sonucunda hemşirelerin yaşlı hastalara yönelik algılarının genel olarak olumlu olduğu ve çoğunun yaşa dayalı ayrımcı tutum sergilemediği saptanmıştır. Hemşirelerin yaşlı hastalara daha iyi bakım verebilmeleri için hizmet içi eğitimlerin verilmesi önem taşımaktadır. Bu nedenle yaşlı hastaların mevcut ekonomik ve sosyal sorunlarının çözümünde sağlık hizmetleriyle ilgili karar vericilerin ve yetkililerin iyi planlama yapması ve uygun politikaların geliştirilmesi gerekmektedir.

MAKALE GEÇMİŞİ

Geliş 21 Mayıs 2025

Kabul 25 Haziran 2025

ANAHTAR KELİMELER

Hemşirelik,
Yaşlı ayrımcılığı,
Yaşlı,
Tutum

Nurses' Opinions on Ageism: A Phenomenological Study

ABSTRACT

This study was designed to explore nurses' perspectives on ageism. A phenomenological design, which is one of the qualitative research methodologies, was employed. The sample of the study consisted of 8 nurses, and a focus group interview was conducted. No specific sampling criteria were applied; instead, nurses who agreed to participate and who were neither on leave nor on medical report during the study period were included in the research. With the participants' consent, the interviews were audio-recorded and subsequently transcribed verbatim. Each session lasted approximately 60 minutes. A semi-structured interview form was employed for data collection. The Nurse Information Form gathered demographic and professional data, including age, gender, marital status, educational background, income level, years of professional experience, current unit, work schedule, and duration of employment. The semi-structured interview included seven open-ended questions. The data were analyzed using thematic analysis. All eight participating nurses were female, aged between 23 and 36, with professional experience ranging from 2 to 10 years. The findings were categorized under three main themes: "Perceptions of Aging," "Views on Ageism," and "Perceptions of Care for Elderly Patients." Direct quotations were included to support the findings. The study concluded that nurses generally held positive perceptions toward elderly patients and that most did not exhibit age-based discriminatory attitudes. Providing in-service training is essential to enhance the quality of care delivered to elderly patients. Therefore, it is imperative for healthcare policymakers and authorities to implement well-structured planning and develop effective policies to address the existing economic and social challenges faced by the elderly population.

ARTICLE HISTORY

Received 21 May 2025

Accepted 25 June 2025

KEYWORDS

Nursing,
Ageism,
Older adult,
Attitude

¹ Sorumlu Yazar e-mail: gamzevegin@windowslive.com

Makalenin Kaynak Olarak Gösterimi (Cite): YeğİN, G., & Karadağ, S. (2025). Hemşirelerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin görüşleri: Fenomenolojik çalışma. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi (YSAD) / Elderly Issues Research Journal (EIRJ)*, 18(1), 25-33.

1.GİRİŞ

Yaşlanma yaşı bağı olarak biyolojik işlevlerde ilerleyici ve geri dönüşümü olmayan bir azalma olarak tanımlanmaktadır (Guo vd., 2022). Yaşlılık ise kişilerin fiziksel ve ruhsal edinimlerini tekrar yerine gelmeyecek şekilde yavaş yavaş yitirdiği dönemi ifade etmek için kullanılmaktadır (Umutlu & Epik Tekin, 2019). Dünya Sağlık Örgütü tarafından 65 yaş üstü bireyler yaşı olarak kabul edilmektedir (Dünya Sağlık Örgütü, 2015). Son yıllarda teknoloji ve tıp alanındaki gelişmeler doğum oranlarının azalmasına ve yaşam süresinde uzamaya yol açmıştır. Bu durum sonucunda yaşı nüfusun toplam nüfusa oranında artış gözlemlenmiştir (Buz, 2015; Özütürker, 2021). 2023 Birleşmiş Milletler raporuna göre dünyada 2050 yılında her 6 kişiden 1'inin 65 yaş üstü olacağı ve yaşı nüfusun 1,6 milyara yükseleceği tahmin edilmektedir. Dünyanın en yaşı nüfusuna sahip olan Japonya'da yaşlılar, nüfusun %29,8'ini oluşturmakta, Japonya'yı %23,7 ile İtalya ve %22,9 ile Finlandiya takip etmektedir. Türkiye ise bu sıralamada 184 ülke arasında 66. sırada yerini almıştır (United Nations World Social Report, 2023). TÜİK 2024 verilerine göre yaşı nüfus olarak kabul edilen 65 yaş ve üstü nüfus diğer yaş gruplarına göre daha hızlı bir artış göstermiştir. Yaşı nüfusun toplam nüfus içindeki oranı 2017 yılında %8,5 iken 2024 yılında %10,6'ye yükselmiştir (Türkiye İstatistik Kurumu, 2024).

Yaşlılığa bağı olarak gelişen sağlık problemleri, emeklilik sonrası gelir kaybında azalma, sosyal ilişkilerde azalma, yaşı bireylerin toplum tarafından hasta, bağımlı, yoksul ve muhtaç olarak nitelendirilmesine neden olmuştur. Yaşı bireylerin bu gibi olumsuz durumlar yaşaması sosyal hayatta dışlanma ve ayrımcılığa maruz kalmalarına neden olmaktadır (Buz, 2015; Özütürker, 2021). Ayrımcılık, bireylere, bazı kişisel özellikleri veya belirli sosyal gruplara üye olmaları nedeniyle farklı ve haksız davranılmasıdır (Baybora, 2010). Dezavantajlı bazı bireyleri veya grupları etkileyen süreçlerden oluşan ayrımcılık tanımlanması zor olan bir ölçüttür. Yavaş yavaş değişen önyargı ve davranışların bir yansıması olarak farkında olmadan gerçekleşebilir.

Kalıp yargılar herhangi bir gruba dair genellikle olumsuz, aşırı genelleştirilmiş ve değişime kapalı düşünceler olarak tanımlanmaktadır (Steele, Spencer & Aronson, 2002). Yaşılar olumsuz

kalıp yargılar dahilinde genel olarak bilişsel anlamda unutkan, yavaş düşünen, yavaş hareket eden, yorgun ve beceriksiz olarak görülmektedir (Hummert, Garstka, Shaner & Strahm, 1994). Yaşlılığa ilişkin toplumda var olan bu kalıp yargılar hem yaşı bireyler hem de gençlerin gerçek dışı, yersiz korkular yaşamasına neden olmaktadır. Bu yersiz korku, gerçek dışı düşünceler ve yargılar toplumda yaşı ayrımcılığına (agesim) neden olmaktadır (Karadakovan, 2014). Bir kişiye sadece yaşı nedeniyle gösterilen farklı tavır, önyargı ve davranışlar yaşı ayrımcılığı olarak tanımlanmaktadır (Kaptan, 2017). Yaşı ayrımcılığının oluşması ve yaygınlaşmasında toplumların yaşı nüfusunun hızlı artışına uyum sağlayamamaları, kitle iletişim araçlarında yaşı ve yaşlılıkla ilgili olumsuz mesajların verilmesi, yaşanmış olumsuz deneyimler ve yaşlıların çalışma yaşamında etkin olmayan görevlerde çalıştırılması gibi faktörlerin rolü vardır (Karadakovan, 2014).

Toplumun ve profesyonellerin yaşlılığı algılayışları, bakış açıları ve önyargıları yaşlılara sunulan hizmetlerin kalitesini etkilemektedir (Kagan, 2015). Yaşı bireylerin sağlık hizmetlerinden yararlanma oranı diğer yaş gruplarına göre daha yüksektir (Türkiye İstatistik Kurumu, 2022). Yaşı nüfus arttıkça, profesyonel sağlık hizmeti sunucuları, özellikle de hemşireler, sağlıklı ya da hasta yaşı bireylerle daha sık karşılaşmaktadır. Sağlık hizmetlerinde yaş ayrımcılığı yapılmasının yaşı bireyin sağlık sorunlarının önemsenmemesi, yaşlılığa yönelik politikaların etkin biçimde uygulanamaması, sağlık hizmetlerinden ayrılan paydan yeterince yararlanamama gibi olumsuz sonuçlara neden olmaktadır (Karadakovan, 2014). Uluslararası literatür incelendiğinde, hemşirelerin yaşı ayrımcılığı algılarına, ihtiyaçlarına, beklentilerine (Ben-Harush vd., 2017; Mehri vd., 2020) ve hemşirelerin yaşı ayrımcılığıyla başa çıkma stratejileri hakkındaki deneyimlerine yönelik (Hosseini vd., 2020) çalışmalara rastlanmıştır. Ülkemizde yapılan çalışmalar incelendiğinde ise hemşirelerde yaşı ayrımcılığına yönelik yapılan çalışmaların sınırlı sayıda olduğu (Uysal, Ünal Toprak & Koç, 2021; Baykal, Çömlekçi & Can, 2023) tespit edilmiştir. Ayrıca konuyla ilgili yapılan çalışmaların çoğunun hemşirelik öğrencileriyle yapıldığı görülmüştür (Moquin, Seneviratne & Venturato, 2018; Cerqueira, Ramos & Palma, 2023; Kırca, Sözeri

Öztürk & Bayrak Kahraman, 2024). Bu nedenle bu çalışmanın literatürdeki bu eksikliğe katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

2.GEREÇ VE YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Amacı ve Tipi

Bu araştırma; hemşirelerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden, fenomenolojik çalışma deseninde planlanmıştır.

2.2. Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini Seyhan Devlet Hastanesinde çalışan 741 hemşire oluşturmuştur. Çalışmanın örneklemini 8 hemşire oluşturmuş ve odak grup görüşmesi yapılmıştır. Araştırmada örneklem seçim kriterlerine gidilmemiş olup çalışmaya katılmayı kabul eden ve çalışmanın yapıldığı tarihler arasında izinli, raporlu olmayan hemşireler araştırmaya dahil edilmiştir.

2.3. Araştırmanın Soruları

- Hemşirelerin yaşlı ayrımcılığı hakkındaki düşünceleri nelerdir?
- Hemşireler yaşlı hastalara bakım verirken yaşadıkları sorunlar nelerdir?

2.4. Verilerin Toplanması

Çalışmada odak grup görüşmesi klinikte hemşire odasında yapılmıştır. Görüşmeler katılımcıların izinleri dâhilinde ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmış ve yazılı olarak kaydedilmiştir. Odak grup görüşmesi ortalama 60 dk sürmüştür. Verilerin toplanmasında, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Hemşire tanıtım formu hemşirelerin yaş, cinsiyet, medeni durumu, eğitim durumu, gelir durumu, çalışma yılı, çalışılan birim, çalışma şekli ve çalışma süresine ilişkin bilgileri içermektedir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda hemşirelere yedi adet açık uçlu görüşme sorusu yöneltilmiştir.

Bu sorular;

- *Size göre yaşlılık nedir?*
- *Yaşlıların yaşadıkları en büyük sorunlar nelerdir?*
- *Yaşlı bir hastaya bakım verirken neler hissediyorsunuz?*
- *Yaşlı bireylere bakım verilirken yaşadığınız zorluklar neler?*
- *Yaşlı ayrımcılığına ilişkin duygu, düşünce ve görüşleriniz nelerdir?*

- *Yaşlı bireylere bakım verilen alanlarda çalışmak ister misiniz?*
- *Hastanelerde yaşlı bakımının iyileştirilmesi için neler önerirsiniz?* şeklinde oluşturulmuştur.

2.5. Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmanın veri analizinde, tematik analiz kullanılmıştır. Verilerin analiz sürecinde bir program kullanılmamış olup veriler manuel olarak analiz edilmiştir. İçerik analizinde önce veriler kodlanıp daha sonra kategorileştirilmiş ve uygun temalar bulunmuştur. Veriler kodlara ve temalara göre düzenlenip elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Bulgular kısmında doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Hemşirelerden alıntı yapılırken “Hemşire 12,3,.....8” şeklinde numaralandırma yapılmıştır.

3.BULGULAR

3.1. Katılımcıların Sosyodemografik Bilgileri

Araştırmaya 8 hemşire katılmıştır. Katılan hemşirelerin 8’i de kadındır. Hemşirelerin yaşları 23-36 arasında olup çalışma süreleri 2-10 yıl arasında değişmektedir. Hemşirelerden biri Sağlık Meslek Lisesi mezunu kalanı lisans mezunu düzeyinde olup dahiliye servisinde çalışmaktadır. Çalışmada içerik analizine dayanarak elde edilen bulgular üç ana tema altında gruplandırılmıştır.

3.2. Temalar

3.2.1. Ana Tema “Yaşlılık Algıları”

Hemşirelerin yaşlılığa ilişkin düşünceleri kodlanarak iki alt tema oluşturulmuştur.

Alt Tema “Fiziksel Sorunlar”

Hemşireler yaşlılığı fiziksel aktivitelerde kısıtlanma, hareketlerde yavaşlama olarak tanımlamışlardır. Bir hemşire;

“Bence yaşlılık, ölüm, elden ayaktan düşme, fiziksel aktivitelerin kısıtlanmasıdır.” (Hemşire 1)

Başka bir hemşire;

“Hareket kısıtlılığı, hastalıkların çoğalması aktivitelerin yavaşlaması demektir.” (Hemşire 3)

şeklinde tanımlamıştır.

Hemşireler yaşlıların daha fazla sağlık problemleri yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bir katılımcı yaşlıların yaşadıkları en büyük sorunlardan;

Tablo 1. Hemşirelerle Yapılan Görüşmelerden Ortaya Çıkan Ana Temalar, Alt Temalar ve Kodlar

Ana Temalar	Alt Temalar	Kodlar
Yaşlılık Algıları	Fiziksel Sorunlar	Elden ayaktan düşme, Fiziksel aktivitelerin kısıtlanması, Kendi ihtiyaçlarını kendilerinin görememeleri, Birine muhtaç olmak, Aktivitelerin yavaşlaması, Hastalıkların çoğalması, Hücre yıkımının artması
	Psikolojik Sorunlar	Ruhen Çöküş, Yalnızlık, Çaresizlik, Ölüm Korkusu, Sosyal İzolasyon, Tükenmişlik
Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Düşünceler	Pozitif	Yapılmaması Gerekıyor, Anlayış, Empati, Saygı, Destek
	Negatif	Adapte Olamama, Ayrıştırma, Uyum Sağlamama
Yaşlı Hastalara Yönelik Bakım Algıları	Yaşlı Bireylere Bakım Verilirken Yaşanılan Zorluklar	Pozisyon vermek, Alt bakımı yapmak, Bası yarası bakımı, Hasta yakınlarıyla iletişim problemi
	Yaşlı Bakımına Duygusal Yaklaşım	Üzüntü, Etkilenmek, Korku, Empati, Özverili yaklaşma, Yararlı olma hissi
	Yaşlı Bireylere Hasta Bakımı Verilen Alanlarda Çalışma İsteği	Kötü Hissetmek, Duygusal Çöküntü, Üzülmek, Acımak
	Yaşlı Bakımının İyileştirilmesine Yönelik Öneriler	Alana Özgü Hemşire, Hizmet İçi Eğitim, Denetim, İşini Severek Yapma

“Sağlık problemleri yaşamaları, sosyal aktivitelerini gerçekleştirememeleri, hareket kısıtlılığı.” (Hemşire 1) şeklinde bahsederken diğer bir hemşire “Sağlık problemleri, birine muhtaç olmak.” (Hemşire 2) şeklinde açıklamıştır.

Alt Tema “Psikolojik Sorunlar”

Hemşireler yaşlıların sıklıkla ruhsal problemler yaşadıklarından bahsetmişlerdir. Bir hemşire yaşlılığı;

“Bence ruhen çökmek.” (Hemşire 7) olarak tanımlamıştır.

Psikolojik problemlerin yaşlıların yaşadığı en büyük sorunlardan olduğu;

“Yalnızlık, çaresizlik, ölüm korkusu.” (Hemşire 4),

“... Ruhsal olarak gençken deneyimledikleri şeylere ilginin azalması.” (Hemşire 5)

“Tükenmişlik duygusu, yalnızlık, kendine yetememe.” (Hemşire 8) şeklinde belirtmiştir.

Ana Tema “Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Düşünceler”

Hemşirelerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin düşünceleri pozitif ve negatif olmak üzere iki alt temada toplanmıştır.

Alt Tema “Pozitif”

Yaşa dair ayrımcılığa ilişkin hemşirelerin çoğunluğu olumlu tutuma sahiptir. Konu ile ilgili bazı ifadeler aşağıda verilmiştir.

“Ayrımcılık yapanlara karşı nefret duyuyorum. Yapılmaması gerekiyor.” (Hemşire 2)

“Bir gün benim de yaşlanacağım hep aklıma gelir. O yüzden yaşlıları anlayarak davranmalı onların duygularına ihtiyaçlarına saygı duymalıyız.” (Hemşire 3)

“Yapmamalar gerekiyor çünkü her insan yaşattığını yaşamadan ölmez.” (Hemşire 4)

“Hoş değil tabi bizler de o yaşa geleceğiz. Sana nasıl davranılmasını istiyorsan sen de öyle davranacaksın insanlara. Yaşlıdır deyip geçeceksin.” (Hemşire 7)

“Olmamalı çok yanlış bence her yaşın bir güzelliği var yaşlılara destek olmalıyız. Psikolojik olarak yanlarında bulunmalıyız.” (Hemşire 8)

Alt Tema “Negatif”

Hemşirelerin ikisi yaşa dair ayrımcılığa ilişkin olumsuz ifadelerde bulunmuşlardır. Bu konudaki hemşire görüşleri şu şekildedir:

“Yaşlıları gençlerden ayrı olarak düşünmeliyiz bu hızlı dünyaya adapte olamıyorlar. Yani bu belki de yanlış olacak ama yaşlıların tek yaptığı yemek içmek, tualete gitmek ve ölmek. Hangi yaşlının eline bir kitap alıp okuduğunu görüyoruz ki. Onları ayırmak hem onlar içinde faydalı olur.” (Hemşire 5)

“Açıkçası ben yaşlıların ayrıştırılması gerektiğini düşünüyorum. Bize uyum sağlayamıyorlar.” (Hemşire 6)

3.2.3. Ana Tema “Yaşlı Hastalara Yönelik Bakım Algıları”

Hemşirelerin yaşlı hastalara yönelik bakım algılarını yansıtan ifadeler üç alt tema altında toplanmıştır.

Alt Tema “Yaşlı Bireylere Bakım Verilirken Yaşanılan Zorluklar”

Çalışmaya katılan hemşirelerden beşi yaşlı bireylere bakım verirken fiziki olarak zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Bir hemşire bu durumu;

“Fiziksel yorgunluk yaşıyorum, bazen gücümün yetmediğini hissediyorum.” (Hemşire 2) şeklinde ifade etmiştir.

Hemşireler yaşlı bireylere bakım verirken zorlandıkları diğer konuları “pozisyon verme”, “alt değişimi”, “yara bakımı” ve “hasta yakınlarıyla yaşanan iletişim problemleri” olarak ifade etmişlerdir.

Alt Tema “Yaşlı Bakımına Duygusal Yaklaşım”

Hemşirelerden üçü yaşlı bir hastaya ilk kez bakım verirken üzüldüklerini, yaşlı bireylere bakım vermenin onları etkilediklerini ifade etmişlerdir. Bir hemşire bu durumu;

“Üzülmüştüm ilk tecrübemi yoğun bakımda yaşamıştım bize muhtaç durumda olmaları beni çok etkilemişti.” (Hemşire 1) şeklinde ifade etmiştir. Aynı hemşire yaşlı bireye bakım vermenin kendinde uyandırdığı duyguları şu şekilde ifade etmektedir;

“Yaşlısına göre değişiyor aslında kimileri bende merhamet duygusu uyandırıyor kimisine üzülyorsun kimilerini de hak etmiş olarak gördüğüm bile oluyor değişiyor yani.” (Hemşire 1)

Beş hemşire ise yaşlı bir bireye bakım verirken empati kurduklarını belirtmişlerdir. Bu konudaki bazı hemşirelerin görüşleri şu şekildedir:

“Ben de aynı böyle sona geleceğimi düşündüm ve kendimi onun yerine koyarak daha dikkatli oldum.” (Hemşire 4)

“Empati kurdum. Küçüklükten beri evde bir yaşlı ile büyüdüğüm için yaşlı bir hastayla her iletişime geçtiğimde hep aklıma babaannem gelir. Eksik bir bakımın, yanlış bir tedavinin çok kötü etkiler yaratacağını düşünerek hareket ettim.” (Hemşire 6)

Alt Tema “Yaşlı Bireylere Hasta Bakımı Verilen Alanlarda Çalışma İsteği”

Bir hemşire dışında diğer tüm hemşireler yaşlı bireylere hasta bakımı verilen alanlarda çalışmak istemediğini ifade etmiştir. Bu konudaki bazı hemşire görüşleri aşağıda verilmiştir.

“İstemem çünkü duygusal olarak çöküntüye giriyorum. Onları öyle görünce çok üzüliyorum.” (Hemşire 3)

"İstemem çünkü bu insanların başkalarından bakım almak zorunda kalmaları onların psikolojisini etkiliyor ve bu bize de yansıyor." (Hemşire 5)

"Hayır zor geliyor. Psikolojik olarak onları öyle görünce etkileniyorum. Üzüldüğüm için daha zor oluyor normal bir hastaya bakım vermek gibi olmuyor. Daha nazik davranman ekstra özen göstermen gerekiyor bu beni psikolojik olarak yoruyor." (Hemşire 7)

Alt Tema "Yaşlı Bakımının İyileştirilmesine Yönelik Öneriler"

Hemşireler yaşlı bakımının iyileştirilmesi için bu alana özel, eğitilmiş personellerin seçilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu konudaki bazı hemşire görüşleri aşağıda verilmiştir.

"Bu alana çok özellikli kişilerin seçilmesi gerekiyor. Gerçek anlamda seven kişilerin yapması gerekiyor. Sadece bununla da kalınmamalı hemşirelerin yaptıkları işlerin, yaşlıya yaklaşımlarının da kontrol edilmesi gerekiyor." (Hemşire 1)

"...bu işi yapabilecek olan insanlar seçilmeli o alanlara." (Hemşire 2)

"Yaşlı bakımına özel alanlarda okuyan kişilerin atamalarının yapılması gerekiyor ve sahada iş paylaşımı yapılmalı." (Hemşire 6)

Ayrıca yaşlı bakımı verilen alanlarda çalışan hemşirelerin sık denetlenmesi ve hizmet içi eğitimlerin artırılması diğer vurgulanan öneriler arasındadır.

4.TARTIŞMA

4.1. Yaşlılık Algıları

Çalışmamızda hemşirelerin çoğunun yaşlılığı fiziksel ve psikolojik sorunlara sahip olma ile bağdaştırmış ve bu durumu "elden ayaktan düşme", "kendi ihtiyaçlarını kendilerinin görememesi" "sağlık sorunları yaşamak", "birçok hastalığa sahip olmak" ve "psikolojik açıdan kötü durumda olmak" gibi ifadelerle tanımlamışlardır. Bu ifadeler hemşirelerin yaşlılık algılarının olumsuz olduğunu göstermiştir. Çalışmamıza paralel olarak Heydari ve arkadaşları (2019)'nın çalışmasında da hemşirelerin yaşlı hastalara yönelik algılarının olumsuz ve önyargılı olduğu bildirilmiştir (Heydari, Sharifi & Bagheri Moghaddam, 2019). Uysal ve arkadaşları (2021)'nin yaptığı çalışmada ise hemşirelerin yaşlılara yönelik genel algılarının olumlu olduğu ve yaşlılığı

sağlık sorunlarına sahip olmak ve fonksiyonel gerileme ile bağdaştırdıkları tespit edilmiştir (Uysal, Ünal Toprak & Koç, 2021). Lampersberger ve arkadaşları (2024)'nin çalışmasında da benzer şekilde hemşirelerin yaşlı hastalara yönelik olumlu algıları olduğu tespit edilmiştir (Lampersberger vd., 2024).

4.2. Yaşlı Ayrımcılığına İlişkin Düşünceler

Hemşirelerin yaşlı ayrımcılığına ilişkin ifadeleri incelendiğinde; çoğunun yaşlı ayrımcılığına karşı oldukları tespit edilmiştir. Hemşireler yaşlı ayrımcılığına yönelik empatik yaklaşım göstererek yaşlılara destek olunması gerektiğini belirtmişlerdir. Baykal ve arkadaşları (2023)'nin çalışmasında da hemşirelerin yaşlı bireylere yönelik olumlu tutumları olduğu belirlenmiştir (Baykal, Çömlekçi & Can, 2023). Hosseini ve arkadaşları (2020)'nin İran'da gerçekleştirdikleri çalışma sonucunda hemşirelerin genel anlamda yaşlı ayrımcılığına karşı olduğu tespit edilmiştir (Hosseini vd., 2020). Schroyen ve arkadaşları (2016)'nın Belçika'da yürüttükleri çalışmada hemşirelerin yaşlı hastalara karşı ayrımcı tutumlarının olduğu sonucuna varılmıştır (Schroyen vd., 2016). Bunun nedeninin kültürel özelliklerden kaynaklandığı, Türk aile yapısında ve İslamiyet'te yaşlıya verilen değerin ve duyulan saygının etkisi olduğu düşünülmektedir.

4.3. Yaşlı Hastalara Yönelik Bakım Algıları

Çalışmamızda hemşireler yaşlılar için üzüldükleri ve onlara yararlı olmak istediklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca hemşireler yaşlı hastaya bakım verirken kendilerinin de ileride yaşlanınca zor duruma düşme endişesi yaşadıklarını belirtmişlerdir. Çalışmamıza benzer şekilde Uysal ve arkadaşları (2021)'nin yaptığı çalışmada hemşirelerin yaşlı bireylere empati ile yaklaştıkları, yaşlı bireylere bakım vermenin onlarda kararsızlık, üzüntü, mutluluk ve bitkinlik duyguları uyandırdığı gösterilmiştir (Uysal, Ünal Toprak & Koç, 2021). Baykal ve arkadaşları (2023)'nin çalışmasında da hemşirelerin yaşlanınca zor duruma düşme endişesi yaşadıkları ve çocuklarının kendileriyle ilgilenmesini bekledikleri saptanmıştır (Baykal, Çömlekçi & Can, 2023). Çalışmamızda yaşlı bakımının hemşirelerdeki duygusal yansımalarının onların yaşlı bireylere hasta bakımı verilen alanlarda çalışma isteğini olumsuz yönde etkilediği, bir hemşire dışında diğer yedi hemşire

renin yaşlı bakımının onları psikolojik açıdan kötü etkileyeceği gerekçesiyle bu alanlarda çalışmak istemedikleri belirlenmiştir. Benzer şekilde Mehri ve arkadaşları (2020)'nin çalışmasında hemşirelerin, yaşlı hastaların işbirlikçi tutum sergilememelerinin, bilişsel bozukluğa ve sağlık sorunlarına sahip olmalarının yaşlı bireylere bakım verilen alanlarda çalışmaya daha az ilgi duymalarına sebep olduğu bildirilmiştir (Mehri vd., 2020).

Hemşirelerin yaşlı bireylere bakım verirken sıklıkla pozisyon verme, alt bakımı, yara bakımı ve hasta yakınlarıyla iletişim sorunları yaşadıkları tespit edilmiştir. Hemşireler yaşlı bakımının fiziksel açıdan onları yorduğunu ifade etmişlerdir. Benzer şekilde Baykal ve arkadaşları (2023)'nin çalışmasında da hemşirelerin yaşlı hastaların bakımında fiziksel ve bilişsel yetersizliğe bağlı zorluklar yaşadıkları belirlenmiştir (Baykal, Çömlekçi & Can, 2023). Uysal ve arkadaşları (2021)'nin yaptığı çalışmada hemşireler yaşlı bireylere bakım vermenin zor olduğunu belirtmişlerdir (Uysal, Ünal Toprak & Koç, 2021).

Çalışmaya katılan hemşireler tarafından yaşlı bakımının iyileştirmesine yönelik olarak alana eğitilmiş ve alanı seven kişilerin seçilmesi, yaşlı bakımında görev alan personellerin denetlenmesi ve hizmet içi eğitimlerin yapılması önerilmiştir. Benzer şekilde Mehri ve arkadaşları (2020) ve Hosseini ve arkadaşları (2020)'nin yaptığı çalışmada da hemşirelerin denetimlerin yeterli düzeyde olmasının ve yaşlı bakım personellerinin eğitilmesinin yaşlı bakımını iyileştireceği yönünde öneriler sundukları tespit edilmiştir (Mehri vd., 2020; Hosseini vd., 2020).

Yapılan benzer çalışmalarda hemşireler yaşlı bakımı konusunda hasta yoğunluğunun çok olması, fiziksel imkanların yetersiz olması, personel ve eğitim eksikliği nedeniyle zorlandıklarını ifade etmişlerdir (Bulut vd., 2015; Sun vd., 2024; Kim, 2025). Lampersberger ve arkadaşları (2024)'nin yürüttüğü çalışmada hemşireler mevcut çalışma koşullarından memnun olmadıklarını, kurumun fiziksel koşullarının yetersiz olduğunu, bakım sağlamak için zaman, personel eksikliği ve politikacılardan çok az destek gördüklerini ve aldıkları ücretin yetersiz olduğunu bildirmişlerdir (Lampersberger vd., 2024). Uysal ve arkadaşları (2021)'nin yaptığı çalışmada yoğun iş yükünün ve bakım ortamlarındaki ye-

tersiz kaynakların yaşlı bakımını olumsuz etkilediği ve yaşlı bakımının iyileştirilmesine yönelik olarak hemşirelerin yaşlı hastalara yönelik bütüncül bir bakım hizmetinin verilmesini, evde bakım hizmetlerinin artırılmasını ve personel alımının artırılmasını önerdikleri belirtilmiştir (Uysal, Ünal Toprak & Koç, 2021).

5.SONUÇ

Bu çalışmada hemşirelerin yaşlı hastalara yönelik algılarının genel olarak olumlu olduğu ve çoğunun yaşa dayalı ayrımcı tutum sergilemediği saptanmıştır. Hemşirelerin yaşlı hastalara daha iyi bakım verebilmeleri için hizmet içi eğitimlerin verilmesi önem taşımaktadır. Kurum içerisinde hemşirelerin yaşlılara yönelik tutumları düzenli olarak ölçülmeli ve bu doğrultuda geri bildirim sunulmalıdır. Yaşlı hastaların mevcut ekonomik ve sosyal sorunlarının çözümünde sağlık hizmetleriyle ilgili karar vericilerin ve yetkililerin iyi planlama yapması ve uygun politikaların geliştirilmesi gerekmektedir. Sağlık kurumlarında yaşlı dostu bakım modellerinin benimsenmesi ve yöneticilerin bu konuda hemşirelere destek olması, olumlu tutumların kurumsal düzeyde güçlenmesine katkı sağlayabilir.

Çıkar Çatışması

Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırma için; Çukurova Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurul onayı (07.03.2025/68) ve Adana İl Sağlık Müdürlüğünden kurum izni alınmıştır. Ayrıca araştırma kapsamına alınan hemşirelerden sözlü ve yazılı bilgilendirilmiş onam alınmıştır.

KAYNAKÇA

- Baybora, D. (2010). Çalışma yaşamında yaş ayrımcılığı ve Amerika Birleşik Devletleri'nde yaş ayrımcılığı düzenlemesi üzerine. *Çalışma ve Toplum*, 1(24), 2-30.
- Baykal, D., Çömlekçi, N., Can, G. (2023). "I don't Want to Die Alone" Nurses' Perception of Ageism: A Qualitative Study. *OMEGA—Journal of Death and Dying*, 0(0): 1-16. doi:10.1177/00302228231177761
- Ben-Harush, A., Shiovitz-Ezra, S., Doron, İ., Alon S., Leibovitz, A., Golander, H., Haron, Y., & Ayolan, L. (2017). Ageism among physicians,

- nurses, and social workers: Findings from a qualitative study. *Eur J Ageing*, 14, 39-48. doi:10.1007/s10433-016-0389-9
- Bulut, H., Yazici, G., Demircan, A., Keles, A., Guler Demir, S. (2015). Determining emergency physicians' and nurses' views concerning older patients: a mixed-method study. *International Emergency Nursing*, 23(2), 179-184. doi:10.1016/j.ienj.2014.08.002
- Buz, S. (2015). Yaşlı Bireylere Yönelik Yaş Ayırmıcılığı. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(53), 268-278. doi:10.17755/esosder.89453
- Cerqueira, A.F., Ramos, A.L., Palma, J. (2023). Ageism in nursing education: Students' views of ageing. *Social Sciences*. 12(3), 142. doi:10.3390/socsci12030142
- Guo, J., Huang, X., Dou, L., et al. (2022). Aging and aging-related diseases: From molecular mechanisms to interventions and treatments. *Sig Transduct Target Ther*, 7, 391. doi:10.1038/s41392-022-01251-0
- Heydari, A., Sharifi, M., & Bagheri Moghaddam, A. (2019). Challenges and barriers to providing care to older adult patients in the intensive care unit: a qualitative research. *Open Access Maced J Med Sci*, 7(21), 3682-3690. doi:10.3889/oamjms.2019.846.
- Hosseini, M. A., Masoud, F. K., Saeed, A. Z., Farahnaz, M. S., & Saeid, M. (2020). Combating with ageism in care settings: A qualitative study. *EurAsian Journal of BioSciences*, 14, 1071-1077.
- Hummert, M. L., Garstka, T. A., Shaner, J. L., & Strahm, S. (1994). Stereotypes of the elderly held by young, middle-aged, and elderly adults. *Journals of Gerontology*, 49, 240-249.
- Kagan, S.H. (2015). Ageism in nursing. *Journal of Nursing Management*, 23(5), 644-650. doi:10.1111/jonm.12191
- Kaptan, G. (2017). *Geriatrye Çok Yönlü Bakış*. 1. Baskı, Ankara: Nobel Tıp Kitabevi A. Ş., 163-181.
- Karadakovan, A. (2014). *Yaşlı Sağlığı ve Bakım*. 1. Baskı, Ankara: Akademisyen Tıp Kitabevi A. Ş., 17-18.
- Kırca, K., Sözeri Öztürk, E., & Bayrak Kahraman, B. (2024). Views of senior nursing students on the concept of old age: A metaphor study. *Educational Gerontology*, 1-12. doi:10.1080/03601277.2024.2341187
- Kim, J. (2025). Healthcare Professionals' Perceptions and Experiences of Ageism: A Qualitative Study. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 22(3), 350. doi:10.3390/ijerph22030350
- Lampersberger, L. M., Schüttengruber, G., Lohrmann, C., & Großschädl, F. (2024). "The supreme discipline of Nursing"-A qualitative content analysis of nurses' opinions on caring for people eighty years of age and older. *Helikon*, 10(5), e26877. doi:10.1016/j.heliyon.2024.e26877
- Mehri, S., Hosseini, M. A., Shahbelaghi, F. M., Falahi-Khoshknab, M., & Zardkhaneh, S. A. (2020). Explaining nurses' perception of the causes of ageism in hospital settings. *Electronic Journal of General Medicine*, 17(5), em218. doi:10.29333/ejgm/7881
- Moquin, H., Seneviratne, C., & Venturato, L. (2018). From apprehension to advocacy: a qualitative study of undergraduate nursing student experience in clinical placement in residential aged care. *BMC Nurs*. 17, 8. doi:10.1186/s12912-018-0277
- Özütürker, M. (2021). Yaşlı ayrımcılığı. *Uluslararası Toplum Araştırmaları*, 17(36), 2528-9535. doi:10.26466-opus.883434-1589178
- Schroyen, S., Missotten, P., Jerusalem, G., Gilles, C., & Adam, S. (2016). Ageism and caring attitudes among nurses in oncology. *International Psychogeriatrics*, 28(5), 749-757. doi:10.1017/S1041610215001970
- Steele, C. M., Spencer, S. J., & Aronson, J. (2002). Contending with group image: The psychology of stereotype and social identity threat. *Advances in Experimental Social Psychology*, 34, 379-440.
- Sun, Y. J., Wang, S. Y., Tsai, Y., Wei, W., & Chang, H. C. (2024). Registered nurses' perceptions and experience of working in aged care: A qualitative approach. *Nursing Open*, 11, e2060. doi:10.1002/nop2.2060
- TÜİK. İstatistiklerle Yaşlılar, 2024. Erişim adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=İstatistiklerle-Yaslılar-2024-54079> Erişim tarihi: 24.06.2025.
- TÜİK. Türkiye Sağlık Araştırması, 2022. Erişim adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Türkiye-Saglik-Arastirmasi-2022-49747> Erişim tarihi: 24.06.2025.

Umutlu, S., Epik Tekin, M. (2019). Türkiye’de Yaşlı Nüfus ve Sosyal Politika Uygulamaları. *Sosyal ve Beşeri Bilimleri Dergisi*, 11(1), 29-43.

United Nations World Social Report (2023). <https://www.un.org/development/desa/pd/content/launch-world-social-report-2023>
Erişim tarihi: 13.03.2024.

Uysal, N., Ünal Toprak, F., & Koç, A. (2021). Working with older people: A qualitative study of X and Y generation nurses’ perceptions. *Journal of Contemporary Medicine*, 11(6), 853-858. doi:10.16899/jcm.843416
World Report on Aging and Health. (2015). World Health Organization. Erişim Adresi: <https://www.who.int/publications/i/item/9789241565042>. Erişim Tarihi: 24.06.2025.